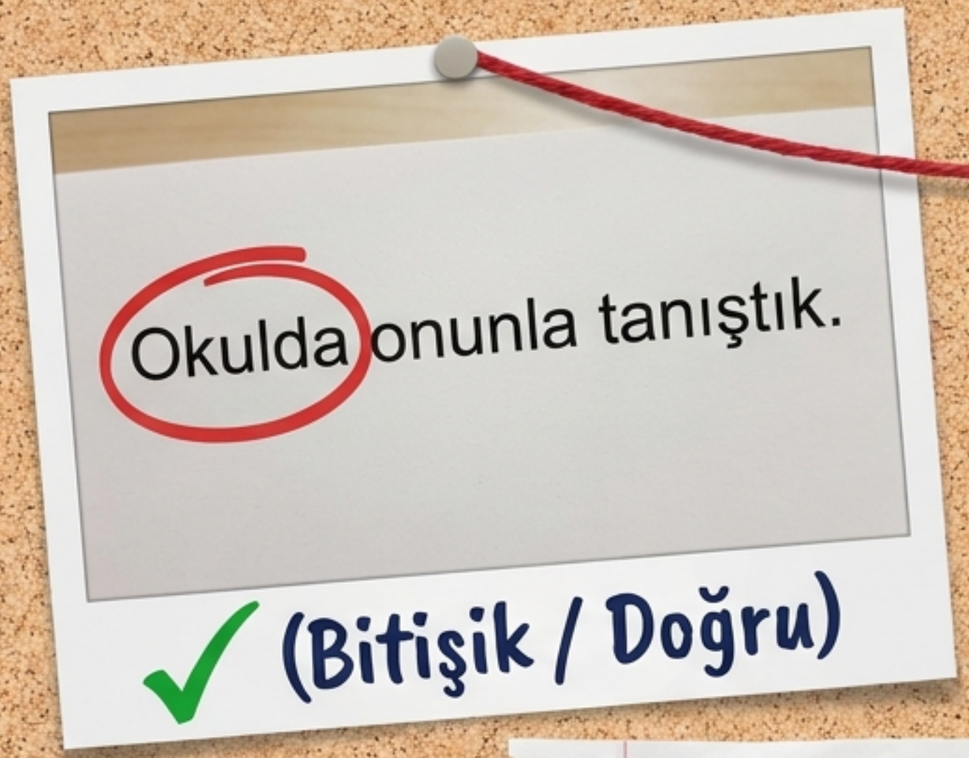
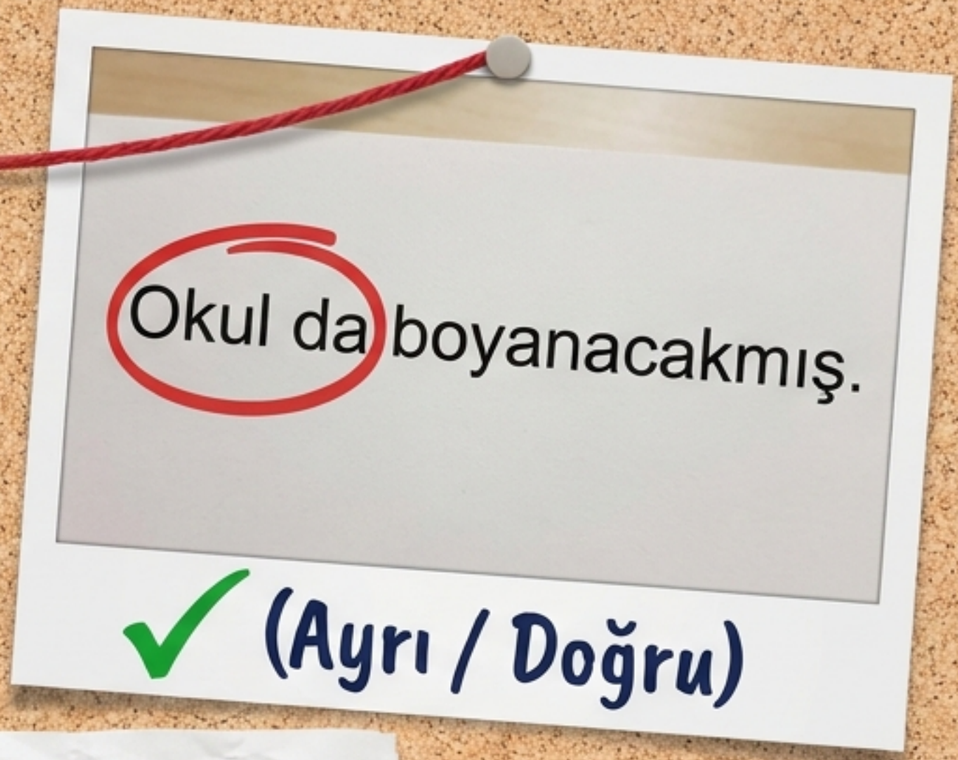

DİLBİLGİSİ DEDEKTİFİ
-de, -ki ve -mi'nin Sırrı
-de
-ki
-mi
GİZLİ DOSYA: 4. SINIF

Gizemli İkizler: Neden Bazen Yapışık, Bazen Ayrı Geziyorlar?

Aynı kelime. Aynı ses.
Tamamen farklı iki görev.
Gerçek kimliklerini nasıl
tespit edeceğiz?

Dedektifin Çantası: Çözülecek 3 Büyük Dava

DAVA 01

-DE / -DA Vakası

(Parmak Testi ile çözülecek)

DAVA 02

-Kİ Vakası

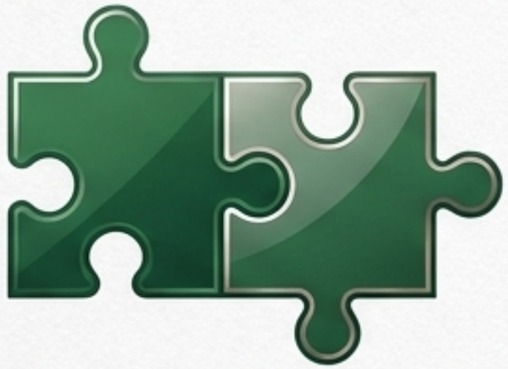
(Mıknatıs Testi ile çözülecek)

DAVA 03

-Mİ Vakası

(Mesafe Kuralı ile çözülecek)

Dava 01: -DE / -DA Vakası (İki Farklı Kimlik)

ŞÜPHELİ 1: BULUNMA EKİ

- **Görev:** ‘Nerede?’ ve ‘Kimde?’ sorularına cevap verir.

- **Karakter:** Yalnız gezemez, kelimeye BİTİŞİK yazılır. (Örn: Evde, Sende)

ŞÜPHELİ 2: BAĞLAÇ OLAN SÖZCÜK

- **Görev:** Cümleye ‘dahi, bile, başkası da’ anlamı katar.

- **Karakter:** Kendi başına bir kelimedir, AYRI yazılır. (Örn: Sen de gel)

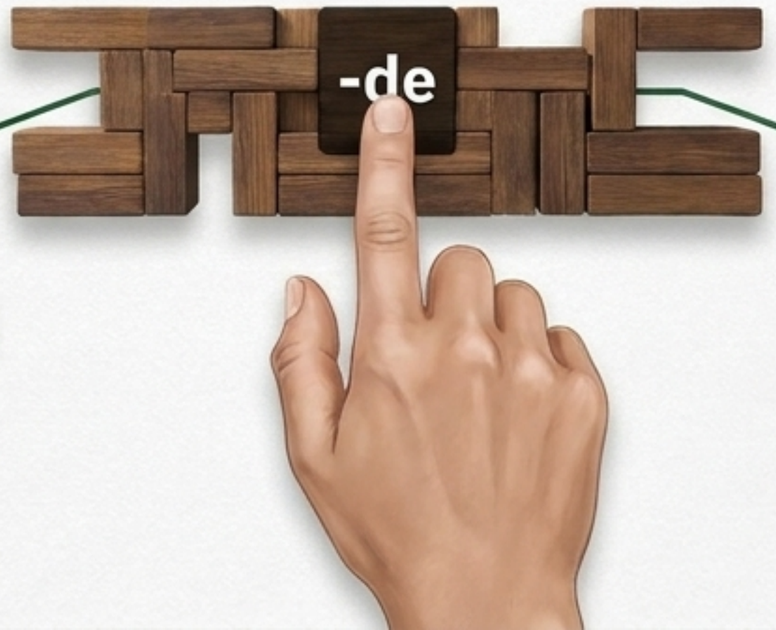
Dedektif Hilesi: Parmak Testi

-de / -da ekinin gerçek kimliğini bulmak için onu parmağınla kapat ve cümleyi oku.

Anlam tamamen YIKILDI MI?

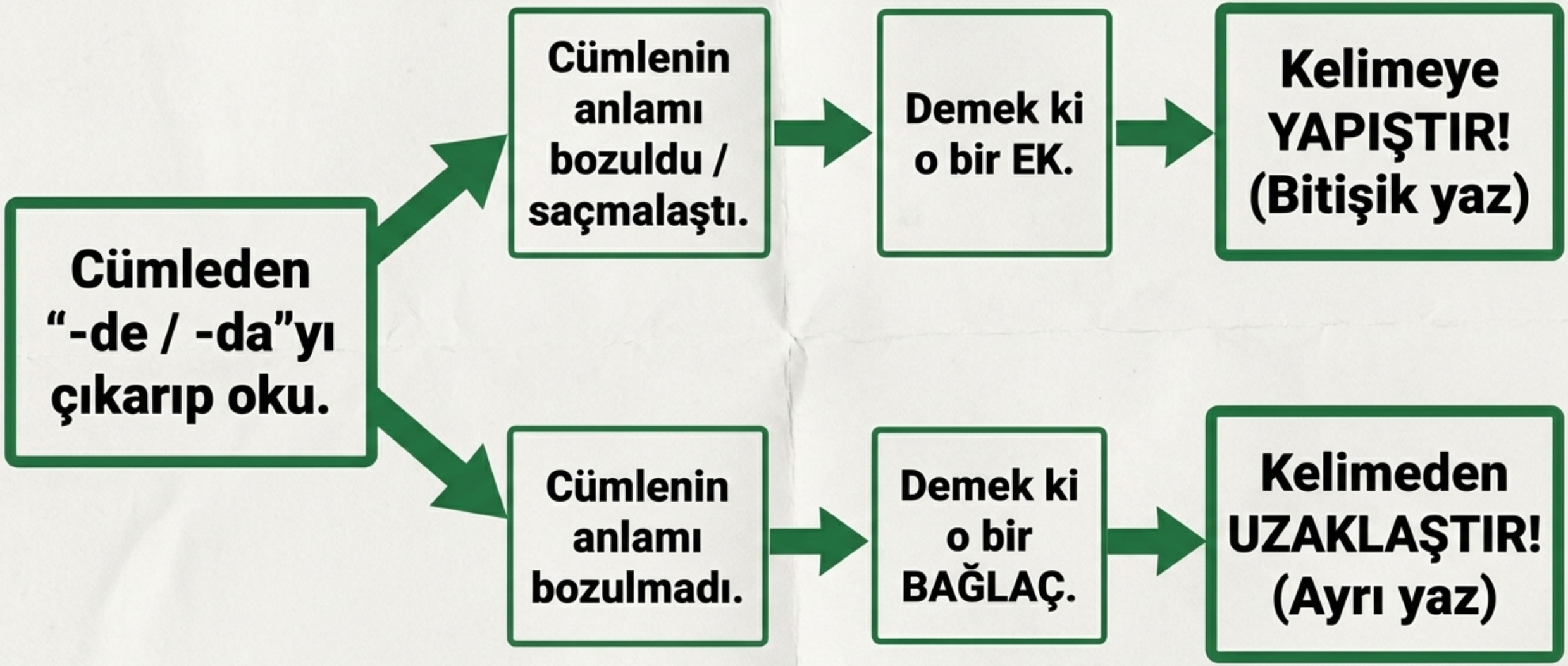
Anlam tamamen YIKILDI MI?

Anlam AYAKTA KALDI MI? (Biraz daralsa bile)

Anlam AYAKTA KALDI MI? (Biraz daralsa bile)

Cümleden "-de / -da"yı çıkarıp oku.
Cümlenin anlamı bozuldu / saçmalaştı.
Demek ki o bir EK.
Kelimeye YAPIŞTIR! (Bitişik yaz)
Cümlenin anlamı bozulmadı.
Demek ki o bir BAĞLAÇ.
Kelimeden UZAKLAŞTIR! (Ayrı yaz)

Kanıt Panosu: Parmak Testi İş Başında

Cümle: Kitabım okul[da] kaldı.

Test: Kitabım okul kaldı.

ÇÖKTÜ!

Karar: Bitişik yazılır.

Cümle: Bugün Ali [de] geldi.

Test: Bugün Ali geldi.

SAĞLAM!

Karar: Ayrı yazılır.

⚠ Kritik Uyarı: Kılık Değiştirme (Te/Ta Kuralı)

EKLER kılık değiştirebilir.

- Sert sessizlerden sonra -te / -ta olabilirler.

- Örnek: Ağaçta kedi var. (Doğru) / Kitapta okuyorum. (Doğru - Bulunma Eki)

BAĞLAÇLAR asla kılık değiştirmez.

- Ayrı yazılan bağlaç HİÇBİR ZAMAN ‘te / ta’ olmaz.

- Örnek: Gitti de gelmedi (Doğru) / Gitti te gelmedi (YANLIŞ!)

Dava 02: -Kİ Vakası (İki Farklı Kimlik)

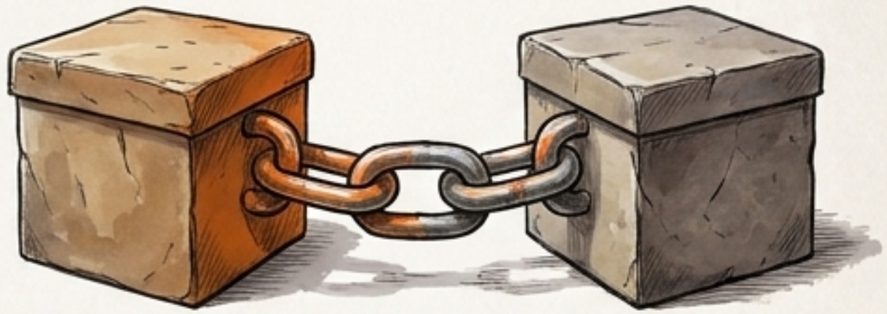
Suspect Profile

ŞÜPHELİ 1: AİTLİK VE SIFAT EKİ

- Görev: ‘İçinde, üstünde, üzerinde veya ait’ anlamı katar.
- Karakter: Kelimeye BİTİŞİK yazılır. (Örn: Evdeki, Ali’deki)

Suspect Profile

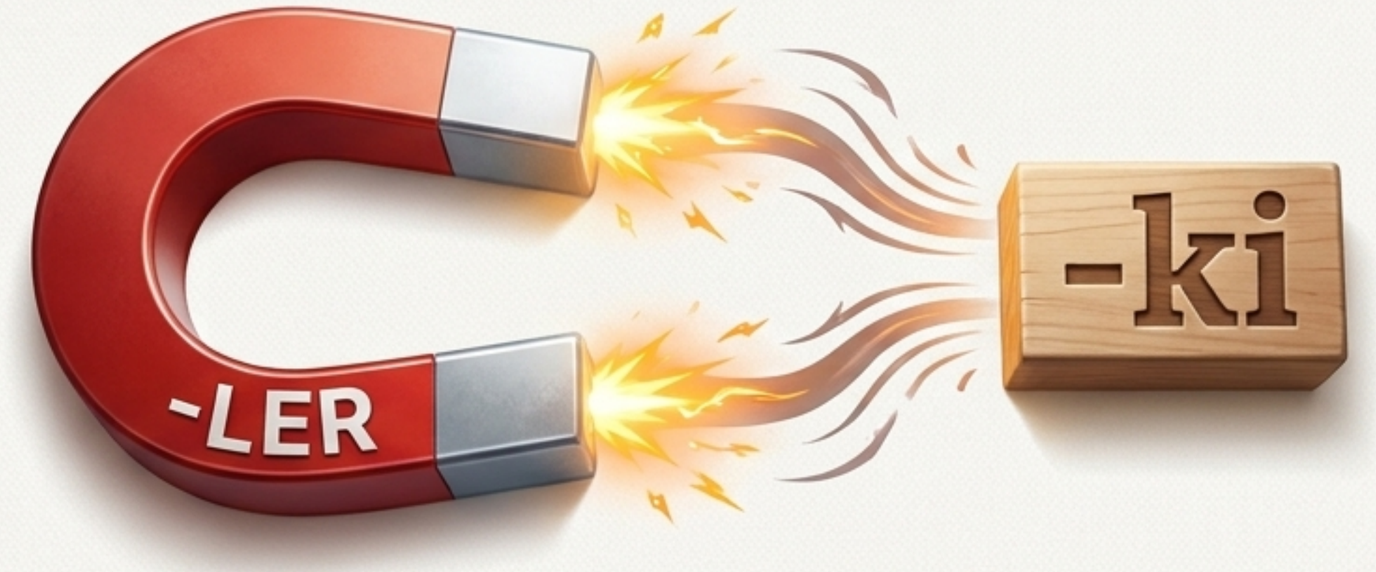

ŞÜPHELİ 2: BAĞLAÇ

- Görev: İki yargıyı veya cümleyi birbirine bağlar.
- Karakter: Kendi başına bir kelimedir, AYRI yazılır. (Örn: Çok oku ki öğrenesin)

Dedektif Hilesi: Mıknatıs Testi (‘-ler’ Testi)

‘-ki’ ekinin hemen arkasına ‘-ler’ mıknatısını yaklaştır!

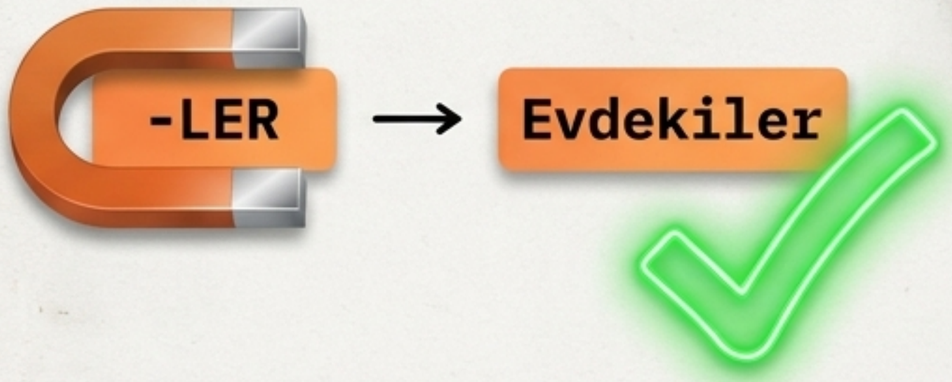
🧲 **Kelime mantıklı oluyorsa -> Mıknatıs tuttu! (Bitişik yazılır)**

⚡ **Kelime anlamsız, saçma bir şey oluyorsa → Mıknatıs itti! (Ayrı yazılır)**

Kanıt Panosu: Mıknatıs Testi İş Başında

BAŞARILI (SUCCESS)

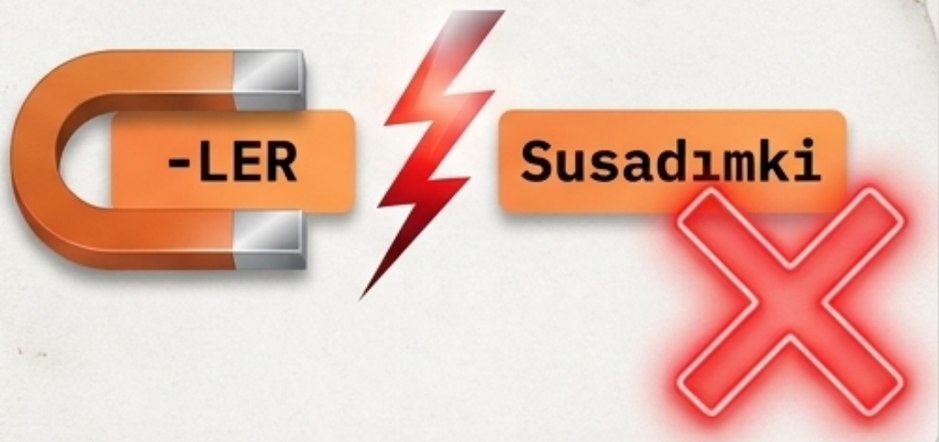
Evdeki hesap çarşıya uymaz.

Sonuç: Mantıklı! Demek ki bitişik.

BAŞARISIZ (FAILURE)

O kadar susadım ki damağım kurudu.

Sonuç: Saçma sapan! Demek ki ayrı.

Gizli Şifre: SOMBAHÇEM İstisnaları

Dikkat! Bu kelimeler bağlaç olmalarına rağmen kalıplaştıkları için HER ZAMAN BİTİŞİK yazılırlar.

Mıknatıs testi buralarda işlemez, şifreyi ezberle!

Sanki
Oysaki
Mademki
Belki
A – boş
Halbuki
Çünkü
Eğerki
Meğerki

Dava 03: Mesafeli Soru Eki -Mİ

Altın Kural: ‘**-mi**’ soru eki kendinden önceki kelimeden **DAİMA AYRI** yazılır.

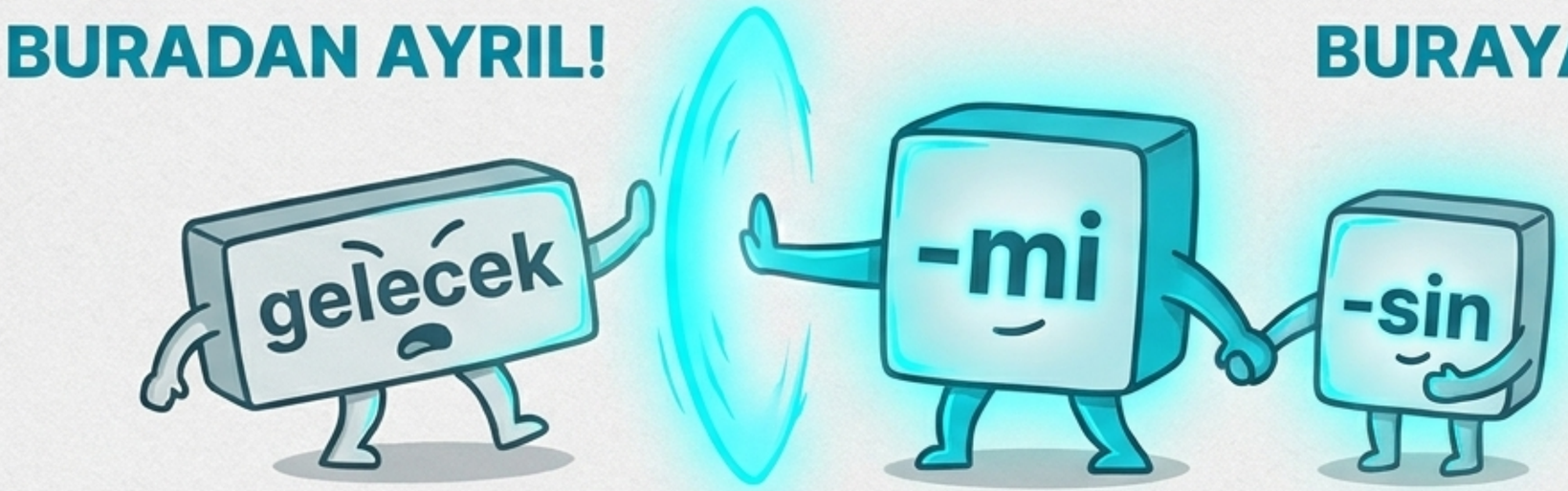

Ödevlerini yaptın **mı**?

Güzel **mi** güzel bir gün. (Pekiştirme olsa bile ayrı!)

Arkadan Gelenle El Ele Tutuşur

'-mi' kendinden önceki kelimeyi iter ama, kendisine eklenen şahıs eklerini sırtına alır, onlarla bitişik yazılır.

Sen de bizimle (gelecek) + (mi) + (sin) ? -> gelecek misin?

Adli Tıp Raporu: Soru mu, Olumsuzluk mu?

Daralan olumsuzluk eki (-ma/-me) ile soru ekini karıştırma!

Soru Eki (Ayrı)

- Soru sorar.
- Örnek: Gitmeyecek misin? (Soru anlamı var, ayrı)

Olumsuzluk Eki (Bitişik)

- Eylemin yapılmadığını bildirir.
- Örnek: Gitmeyeceksin. (Soru değil, bitişik)
- Örnek: Gelmiyorum. (Daralmış ‘me’, bitişik)

Dedektifin Başucu Tablosu (Master Matrix)

Hedef Kelime	Görevi (Ek/Bağlaç)	Dedektif Testi	Karar
-DE / -DA	Bulunma / Dahi	Parmak Testi (Cümle çöküyor mu?)	Çökerse BİTİŞİK, Sağlamsa AYRI
-Kİ	Aitlik / Bağlama	Mıknatıs Testi (-ler getir)	Mantıklıysa BİTİŞİK, Saçmaysa AYRI
-Mİ	Soru	Mesafe Kuralı (Kalkan)	Öncesinden DAİMA AYRI, sonrasına BİTİŞİK

Son Görev: Becerilerini Test Et!

Dedektif testlerini kullanarak boşlukları doldur. (Bitişik mi, Ayrı mı?)

Sınıfta [..] öğrenciler çok başarılıydı.

(İpucu: Mıknatıs Testi)

Telefonunu kaybetmiştin bulabildin [...]?

(İpucu: Kalkan Kuralı)

Bahçe [...] oynayan çocuklar çok neşeliydi.

(İpucu: Parmak Testi)

Artık Türkçe'nin gizemli ikizleri senden kaçamaz, Dedektif!